بسم الله الرحمن الرحیم

انطباق دقیق ارائه با مفاد
اعتبار و ایراد تقلّب

برقراری تعادل میان منافع بازرگانان
در حقوق اعتبارات اسنادی معاصر

ریکی جی. لی
استاد مدعو دانشکدهٔ حقوق دانشگاه نوتردام (استرالیا)

دکتر ماشاءاله بناء نیاسری
مشاور حقوقی تجارت داخلی و تجارت بین‌المللی

مؤسسهٔ مطالعات و پژوهشهای حقوقی
تهران ـ ۱۳۹۸

سرشناسه	:	لی، ریکی ج. Lee, Ricky J.
عنوان و نام پدیداور		انطباق دقیق ارایه با مفاد اعتبار و ایراد تقلب : برقراری تعادل میان منافع بازرگانان در حقوق اعتبارات اسنادی معاصر/ریکی جی. لی ؛ ماشاالله بناءنیاسری ؛ ویراستار و طراح جلد نرگس صادقی.
مشخصات نشر	:	تهران: موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری:	:	۸۲ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۴۷۵-۰۷۸-۳
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیپا
یادداشت:	:	عنوان اصلی: Strict compliance and the fraud exception : balancing the interests of mercantile traders in the modern law of documentary credits.
عنوانی دیگر	:	برقراری تعادل میان منافع بازرگانان در حقوق اعتبارات اسنادی معاصر.
موضوع	:	اعتبار اسنادی
موضوع	:	Documentary credit
موضوع	:	اعتبار اسنادی -- قوانین و مقررات
موضوع	:	Documentary credit -- Law and legislation
موضوع	:	االعتبارنامه‌ها
موضوع	:	Letters of credit
موضوع	:	بازرگانی بین‌المللی
موضوع	:	International trade
شناسه افزوده	:	بناء نیاسری، ماشاءاله، ۱۳۵۷ -، مترجم
رده بندی کنگره	:	HG۳۷۴۶
رده بندی دیویی	:	۳۳۲/۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۸۹۴۱۹۶

با مراجعه به فروشگاه اینترنتی شهر دانش از مزایای خرید آنلاین و تخفیف ویژه برخوردار شوید.

www.**shahredanesh**.com

عنوان	:	**انطباق دقیق ارائه با مفاد اعتبار و ایراد تقلّب: برقراری تعادل میان منافع بازرگانان در حقوق اعتبارات اسنادی معاصر**
مؤلف	:	**ریکی جی. لی**
مترجم	:	**دکتر ماشاءاله بناء نیاسری**
ناشر	:	مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش
صفحه‌آرا	:	سودابه رسولی
ویراستار و طراح جلد	:	نرگس صادقی
نوبت چاپ	:	اول
تاریخ چاپ	:	۱۳۹۸
شمارگان	:	۵۰۰
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۴۷۵-۰۷۸-۳
بهاء	:	۵۰,۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است.

تهران ـ خیابان کریم‌خان زند ـ خیابان سنایی ـ خیابان نهم ـ خیابان گیلان ـ پلاک ۵

کد پستی ۱۵۸۵۷۴۳۱۱۱ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵/۴۵۳۹ تلفن: ۸۸۸۱۱۵۸۱ نمابر: ۸۸۸۱۱۵۸۰

Website: http://www.sdil.ac.ir Email: publication@sdil.ac.ir

تقدیم به:

دکتر محمدجعفر جعفری لنگرودی

حقوقدانِ آزادهٔ نستوه

معرفی نویسنده و قدردانی

نویسندهٔ مقاله دارای مدرک کارشناسی حقوق (با درجهٔ ممتاز)، مدرک کارشناسی ارشد حقوق (با درجهٔ ممتاز) و دیپلم حرفهٔ عملی حقوق است. وی عضو انجمن حقوق تجارت استرالیا و همکار مؤسسهٔ پرایس‌واترهوس‌کوپرز، در کشور استرالیا می‌باشد. همچنین، وی عضو کمیتهٔ بیع بین‌المللی کانون وکلای بین‌المللی است. دیدگاه‌هایی که نویسنده در این نوشتار ابراز داشته، دیدگاه‌های شخصی اوست و لزوماً نظرات هیچ‌یک از مؤسسات و سازمان‌هایی را انعکاس نمی‌دهد که نویسنده با آنها همکاری دارد یا در آنها عضو است. نویسنده مایل است مراتب سپاس خویش را از جناب آقای پتر پیکیس، مشاور حقوقی در مؤسسهٔ پرایس‌واترهوس‌کوپرز، به پاس نمونه‌خوانی، تصحیح و ویرایش این مقاله ابراز دارد.

به نام خداوند جان و خرد

سخن ناشر

توسعه ادبیات حقوقی در هر کشور، نقش مهمی در پیشرفت نظام حقوقی آن کشور ایفاء می‌نماید. اندیشمندان و پژوهشگران دنیای بیکران حقوق که شیفته نظم‌اند و سرباز عدالت، آموزه‌های علمی و تجربیات عملی خویش را به جامعه حقوقی عرضه می‌دارند تا بتوانند در تثبیت و تنویر نظم اجتماعی و استقرار عدالت و اصلاح و پیشرفت کشور سهیم گردند.

قانون‌گذار فهیم و آگاه، هیچ‌گاه در مقام تهیه پیش‌نویس و مهیا شدن جهت وضع قانون، خود را بی‌نیاز ادبیات و دکترین حقوقی کشور و مشورت با خبرگان نخواهد یافت و هیچ‌گاه مصوبات قبلی خویش را دائمی و مصون از نقد و اصلاح قلمداد نخواهد نمود. قضات متخصص و عدالت‌پیشه نیز نقد علمی و منصفانه آرای خود را مایه تکامل و پیشرفت می‌دانند.

دانشکده‌های حقوق که به مأموریت خطیر تربیت قضات، وکلا، مشاوران حقوقی، سردفتران، پژوهشگران و اساتید حقوق و فقه همت می‌گمارند علاوه‌بر اینکه از آموزه‌های علمی و قضایی کشور بسیار بهره می‌برند متقابلاً رسالت مهمی در غنی‌سازی ادبیات و دکترین حقوقی کشور برعهده دارند.

کشور ایران به‌ویژه در دو دهه اخیر پیشرفت قابل‌توجهی در توسعه کمّی ادبیات حقوقی کشور را شاهد بوده است. تعداد کتب و نشریات حقوقی منتشره در کشور طی بیست سال اخیر، به نسبت گذشته به‌مراتب افزایش یافته است. این دستاورد را باید به فال نیک گرفت و امیدوار بود که این پیشرفت کمّی به همین میزان با توسعه‌ای کیفی در بارور شدن دکترین حقوقی موردنیاز کشور همراه باشد و با احترام به حقوق مالکیت فکری دیگران انتشار یابد.

انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش که همواره سعی داشته است علاوه‌بر انتشار آثار حاصل از تحقیقات پژوهشکده حقوق، به صورتی هدفمند و با ارزیابی علمی به گزینش و چاپ و انتشار کتاب‌های حقوقی در حوزه‌ها و موضوعات موردنیاز جامعه حقوقی کشور مبادرت ورزد، زحمات آقای **دکتر ماشاءاله بناء نیاسری** در ترجمهٔ کتاب **انطباق دقیق ارائه با مفاد اعتبار و ایراد تقلّب: برقراری تعادل میان منافع بازرگانان در حقوق اعتبارات اسنادی معاصر** را ارج نهاده، امیدوار است این کتاب مورد استقبال جامعه حقوقی کشور و مورداستفاده متولیان امر قرار گیرد.

وحید اشتیاق

فهرست مطالب

سخن ناشر ۹

۱. مقدمه ۱۳

۲. کلّیات اعتبار اسنادی ۱۸

الف. سرآغازهای تاریخی شکل‌گیری نهاد اعتبارات اسنادی ۱۸

ب. پرداخت ازطریق اعتبار اسنادی ۱۹

ج. افتتاح اعتبار ۲۱

د. معامله کردن (نقد کردن) اعتبار ۲۳

ه . اسناد حمل ۲۵

۳. منابع حقوق اعتبارات اسنادی ۲۸

الف. مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی موسوم به «یوسی‌پی» ۲۸

ب. کد متحد تجارت آمریکا ۳۰

۴. اصل انطباق دقیق ارائه با مفاد اعتبار ۳۳

الف. قاعدهٔ کامن‌لا ۳۳

ب. آرای قضایی مخالف اصل انطباق دقیق ۴۰

ج. معیار انطباق ۴۲

د. قواعد ناظر به اسناد خاص ۴۶

یک. قواعد ناظر به صورت‌حساب تجاری ۴۶

دو. قواعد ناظر به بارنامه‌ها ۴۸

سه. قواعد ناظر به گواهی‌ها ۵۰

ه. اسنادی که به‌طریق الکترونیکی صادر شده یا انتقال می‌یابند ۵۲

و. ضمانت‌اجراهایِ متقاضی اعتبار ۵۳

۵. ممانعت از پرداخت وجه اعتبار و ایراد تقلّب ۵۷

الف. بیان قاعده در ممانعت از پرداخت وجه اعتبار ۵۷

ب. ایراد تقلب ۶۳

ج. موضع و موقف بانک‌های گشایندهٔ اعتبار درخصوص ایراد تقلب ۷۰

۶. نکاتِ پایانی و نتیجه‌گیری ۷۳

فهرست منابع و مآخذ ۷۵

۱. مقدمه

«در تمامی کشورها، همواره نفع بخش عظیمی از مردم آن بوده و باید باشد که هر آنچه را نیاز دارند از کسانی بخرند که به ارزان‌ترین قیمت می‌فروشند. این گفته آن‌قدر بدیهی می‌نماید که مضحک است زحمت اثبات آن را به خود بدهیم؛ و نیز حتی در گفتهٔ مزبور امکان تردید و دودلی نیز راه نداشت اگر زبان‌بازی و سفسطهٔ بازرگانان و تولیدکنندگان که به‌واقع منفعتشان را تأمین می‌کند، ضمیر ناخودآگاه و عقل سلیم بشر را پریشان، مشوّش و آلوده نساخته بود.»[1]

این اصل بنیادین تجارت که در اثر مشهور آدام اسمیت به زبان آمده است [یعنی این اصل که هر کشور باید در تولید کالایی وارد شود که ارزان‌تر از دیگران تولید می‌کند و سایر مایحتاج خود را از دیگرانی که ارزان‌تر می‌فروشند، بخرد] عامل استقرار و بقای روابط تجاری از همان سپیده‌دم پیدایش تمدن‌ها تاکنون شده است. علت اصلی اینکه بازرگانان و تولیدکنندگان به تعبیر آدام اسمیت «[با طرح و دفاع از سیاست‌های حمایت‌گرایی از صنایع داخلی] ضمیر ناخودآگاه بشر را پریشان، مشوّش و آلوده ساخته‌اند» نیازی است که همهٔ اشخاص درگیر در معاملات بین‌المللی به داشتن امنیت و تضمین برای خودشان دارند. صادرکننده معمولاً می‌خواهد برای حمایت از منافع خود در برابر قصور و تخلف واردکننده، ثمن را پیش از آنکه کالا را

1. Adam Smith, *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations* (1776, reprinted 1973), 461.

در مطلع مقاله، نویسنده عبارتی را از کتاب «تحقیقی در ماهیت و علل ثروت ملل» نوشتهٔ آدام اسمیت، یکی از بنیان‌گذاران علم اقتصاد و از نظریه‌پردازان مکتب کلاسیک در این علم، نقل می‌کند. این کتاب نخستین بار به سال ۱۷۷۶ میلادی به چاپ رسید. آدام اسمیت در جملهٔ اخیر از عبارتی که از این اندیشمند نقل شد، درحقیقت مکتب حمایت‌گرایی از تولید و صنعت داخلی (Protectionist) را به باد انتقاد گرفته است. در زمان نویسنده، کارخانجات و بازرگانان انگلیسی ازطریق دستانی که در قدرت سیاسی داشتند این اندیشه باطل را به مردم القاء می‌کردند که نفع ملی ازطریق حمایت از تولیدکنندگان و بازرگانان داخلی به هر قیمتی که باشد، ازطریق قرار دادن تعرفه به ورود محصولات خارجی تأمین می‌شود. (مترجم)

برای حمل ارسال دارد، دریافت کند. به‌همین‌سان، واردکننده نیز با اصرار بر اینکه پیش از پرداخت ثمن، کالا را باید دریافت و بازرسی کند، در پیِ حفظ و حراست از منافع خویشتن است. وجود همین دو خواستهٔ آشتی‌ناپذیر و غیرقابل‌جمع است که ازجملهٔ علل جهانی شدن و رواج و همه‌گیری اعتبار اسنادی تجاری به‌عنوان یک روش پرداخت طیّ چند قرن اخیر شده است. با این همه، به‌رغم رواج و شیاع اعتبار اسنادی با گذشت زمان آشکار شد که اعتبار اسنادی نیازمند تکامل و شکل‌گیری یک مجموعه اصول و ضوابط حقوقی خاص و منحصربه‌فرد است تا منافع مربوط به هریک از طرف‌های درگیر تأمین و حفاظت شود. دو اصل مهمی که دراین‌راستا در حقوق اعتبارات اسنادی پدید آمد، یکی اصل انطباق دقیق اسناد با مفاد اعتبار و دو دیگر حق واردکننده (متقاضی گشایش اعتبار) به درخواست ممانعت از پرداخت وجه اعتبار توسط بانک در فرض ارتکاب تقلّب است.

روشن است که حتی با وجود اینکه سیستم اعتبار اسنادی متقابلاً منافع و امتیازاتی را هم برای واردکننده و هم صادرکننده به همراه دارد، اما باید دانست این سیستم بیشتر حافظ منافع صادرکننده است تا واردکننده؛ چه اینکه در چهارچوب این روش پرداخت هرچه باشد، این صادرکننده است که همواره پیش از آنکه مبیع به مقصد برسد یا در مقصد بازرسی شود، ثمن را به حیطهٔ وصول درآورده است. درنتیجهٔ این امر، رویهٔ قضایی محاکم و عرف‌های درحال تحول بین‌المللی پاره‌ای اصول حقوقی مهم را ساخته و پرداخته است تا به مدد آن حمایت‌های اضافی چندی را از منافع واردکننده به‌دست دهد؛ اصل انطباق دقیق ارائه با مفاد اعتبار و ایراد تقلّب ازجملهٔ آن اصولی است که این حمایت‌های اضافی را از منافع واردکننده به ارمغان می‌آورد؛ اما، در سالیان اخیر سه عامل مهم دیگر نیاز به اصلاح حقوق اعتبارات اسنادی را شدّت بخشیده است.

اولاً، با آنکه اصل انطباق دقیق ارائه با مفاد اعتبار، چند قرن تجربه را پس پشت دارد، ادلّهٔ فراوانی وجود دارد بر اینکه با وجود این اصل، صادرکنندگان معمولاً اسنادی

که منطبق با اعتبار باشند، ارائه نمی‌دهند.[۲] اسناد موردِارائهٔ صادرکننده کالا، یا با تأخیر ارائه می‌شوند، یا ناقص‌اند، یا منطبق با شروط و تعلیقات مقرر در اعتبارنامه نیستند. تحقیقات و بررسی‌های متعددی که اخیراً انجام گرفته است، نشان می‌دهد نرخ ارائهٔ اسناد غیرمنطبق یا اسناد ناقص از حدود چهل‌وپنج درصد تا شصت درصد در نوسان است.[۳] همچنین، این تحقیقات بیانگر آن است که نرخ رد اسناد ازسوی بانک‌ها درمورد بنگاه‌های تجاری بزرگ و بنگاه‌های تجاری کوچک تقریباً برابر است و این خود مؤیّد آن است که این خصلت محدود به بنگاه‌های کوچک و بی‌تجربه نمی‌باشد.[۴] وانگهی، همچنان تعداد قابل‌توجهی از دعاوی وجود دارد که تجّار، به‌ویژه واردکنندگان، ازطریق معاملات اعتبار اسنادی فریب خورده‌اند و کلاهشان برداشته شده است.[۵] در ادوار مختلف، قواعد راجع به انطباق دقیق ارائه با مفاد اعتبار یا آن‌قدر سخت‌گیرانه و شدید بوده که مانع پیشبرد معاملات مشروع بوده است، یا به‌نحو ناقص به‌موقع اجرا گذاشته شده به‌نحوی‌که به صادرکنندگان امکان سوءاستفاده و تحصیل سود نامشروع از واردکننده را داده است؛

ثانیاً، حجم و شمار دعاوی راجع به تفسیر و اجرای اعتبارات اسنادی در سالیان اخیر رو به افزایش نهاده است.[۶] فولسون، گوردون و اسپانوگل، اساتید آمریکایی، در کتاب «معاملات تجاری بین‌المللی» می‌نویسند:

---

2. Ronald J. Mann, "The Role of Letters of Credit in Payment Transactions," *Mich. L. Rev.* 98 (2000): 2494, 2502.

در اینجا، استناد نویسنده به تحقیقات میدانی‌ای است که پروفسور رونالد جی. مَن، حقوق‌دان آمریکایی، صورت داده و در مقاله‌ای تحت عنوان «نقش اعتبارات اسنادی در معاملات پرداخت» آن را منتشر کرده است. (مترجم)

3. Midland Bank, Letters of Credit Management and Control (1985); Vincent M. Maulella, "Payment Pitfalls for the Unwary: How to Make Your Letter of Credit Work," *World Trade* 4 (1999): 76; Martin Shaw, "Martin Shaw Claims There Are Better Ways to Reduce Discrepancies and That ICC Should Take Advantage of Them," *Documentary Credit Insight* (1999): 11.

4. Midland Bank, above note 3.

۵. برای دیدن دعاوی‌ای که اخیراً درزمینهٔ تقلب و کلاهبرداری در اعتبارات اسنادی در چین و هنگ‌کنگ مطرح شده و در پایگاه اینترنتی زیر گزارش شده، نک:

DC-PRO Focus, <http://www.dcprofessional.com/ezine/content/newsl.htm>, 29 March 2002, Last Accessed on April 11, 2002.

و نیز برای دیدن دعاوی تقلب و کلاهبرداری مرتبط با ایالات‌متحدهٔ آمریکا، نک:

Anonymous, "Scam Survey," *Documentary Credit World* 5 (2001): 39-41.

۶. نک:

←